

tanult és a tanulatlan munkát césen szétválaszta és nagy mértékben alkalmaz tanulatlan munkásokra, mégis ezekre vonatkozólag is kétségtelenül áll e tétel; a tanult munkásokra vonatkozólag pedig mindenesetre még fokozottabb mértékben érvényesül az. A drága munkaerő csak ott emeli a termelés költségeit, ahol a termelés egyéb feltételei nem tudják ennek produktivitásához szabi. Így a munka hatályosításával a szociálpolitika nem kis részben visszatéríti a vele járó költségeket.

Annak a körülménynek, hogy a szociálpolitika a termelési költségeket növeli, van azonban még egy másik igen fontos következménye is. Az általános költségek növekedése ugyanis mindíg a magyuzemnek kedvez, mert a magyuzem ezeket jobban el tudja osztani és így termelékenységét azok kevésbé befolyásolják, mint a káriszemét. Ezért a szociálpolitika a technika szírvonálan álló vállalatok téthódítását erősen elősegíti. A termelés tökéletesítésének egyébként is fontos rugója, mert akkor, amióán nem engedi meg, hogy a vállalkozó a munkások élészírvonalának leszorításával növelje üzemenek rentabilitását, akkor az arra szorítja, hogy az igazán a közgazdaság érdekében álló termelékenységet, üzemenek szervezést és technikai tökéletesítését keresve növelje. Viszont a szociálpolitika elhangyogolása szívbesszírdig hat a közgazdasági életre és a technikai elmaradottságot is isápolja. Erre nézve sajnos példái találanuk iparfejlesztésünkben is, mely a vállalatok jóvedelmessége érdekében sok szociálpolitikailag erős kifogás alá eső dolgot tett el és ehézte, hogy a vállalkozók a technikai és üzemi tökéletesítés helyett a munkások rovására tartásik fenn vállalatuk jóvedelmességét. Uvegi-parunk, szírvó-fomóiparunk és több más iparág is így irányban fejlődtek.

SZOCIÁLPOLITIKAI ALAPSZEMPONTOK*

Balás Károly

1. Társadalmi érdek: minél nagyobb emberi boldogság az állam, nemzet, társadalom keretén belül. Eza a boldogságot egy, a társadalom minél több tagjánál meglévő elégedettség jellemzi, mely a haladás során a fiziológiai és szellemi kielégültség együttes meglétében jelenkezik.
2. Minderzek alapfeltételei: a) jóindulatú világégetzet (társadalomtlemarató-elikai kultúra); b) kellő szíkségeltekültség és c) erős nemzeti és társadalmi szervezet.
3. A kellő szíkségeltekültség követelményei akként állapíthatók meg, hogy minél több és jobb szíkségeltekültegtési jószág álljon abszolút és relatív eloszlásban is mindenkinek a rendelkezésére (még pedig úgy fiziológailag, mint kulturális tekintetben), még pedig minél biztosabban és minél állandóbban nemzedékeken keresztül. A társadalmi béke és elégedettség szempontjából döntő jelentőségt a tömegégt jóindulata, mert nincs olyan földi paradiósom, melyet nyomomulnánk ne lehetne felintenni.
4. A kellő szíkségeltekültegtésnek hosszabb korszakokon keresztül egyredülű biztosítéka a minél efficenszebb termelés úgy technikai, mind gazdasági és kulturális tekintetben, minél hosszabb korszakokon keresztül.
5. Minél efficenszebb ez a termelés, minél nagyobb mennyiségű és jobb minőségű annak eredménye, annál több juthat belőle álag is mindenkire.
6. A legegységeltebb megosztási kulcs mellett is állandóan csökkennie kell az egy-egy emberre jutó jószág- és élvezetarányának, hogy ha a termelés (és munka) eredményességének csökkenése áll be és ennek következtében a termelés abszolút mennyisége csökken. Egy ilyen állapotban lévő társadalmat az elődök által termelt és felhalmozott készletek (anyagi és szellemi javak) következtében felélese és így a következtében növekvő anyagi és szellemi szíkségűség és dekadencia fogja jellemezni.
7. Ezzel szemben az (anyagi és szellemi) termelés efficens voltának következtetés és hosszabb időn át való megléte és fokozódása következtében növeli az illető társadalom anyagi és szellemi jószágégtelét és így álag mindíg több és több juthat belőle egy-egy emberre. Áll ez elsősorban pedig a tömegszíkségleti, tehát a legfontosabb szíkségeltekültegtési javakra nézve. Ezeknek a nagytömegű termelése pedig csak nagytömegű fogyasztásra alapítható. Akkor teremünk tehát tömegégtelét, ha sokat termelünk a tömegszíkségleti javakból elhasználójuk és eloyasztójuk: a nagy tömeg számára.

* In: Balás Károly: A szociálpolitika fölkészélel, Pallas Rt. kiadás, Budapest, 1929. (294-298. oldal)

8. Minthogy pedig a 6. alatti állapot a jölet követeztes csökkenésének, a 7. alatti pedig a jölet követeztes emelkedésének az arányát jelzi, egészen bizonyos — bármilyen egyenlősítési kulcsot és rendszert alkalmazunk is a társadalom javából — hogy a 6. alatti említett körülmények között előbb-utóbb csak kevesebb juthat az anyagi és szellemi javakból a társadalom egy-egy tagjára, mint a 7. alatti esetben, bármennyire egyenlőtlen legyen is a megosztás aránya itten. A termelés és munka eredményességének csökkenés állapotában ugyanis a társadalom egyre rohamosabban közelédkel ahhoz az állapothoz, amikor az emberek túlnyomó többségénél kevesebb jut az egyenlősítő elosztási kulcs dacára, mint amennyi juttot vagy juttat a jövedelemelosztás egyenlőtlenéből, de a termelés eredményességének nem csökkenés vagy fokozódó állapota mellett. Etfől az időponttól kezdve azonban (1. 1. amelytől kezdve kevesebb jut a társadalom egy-egy tagjára egyenlő elosztás mellett, mint az egyenlőtlenéből elosztási, de sikeresebb termelés mellett), rohamosan kell romolnia a helyzetnek az egyenlőség, de a termelés efficieus voltát biztosítani nem tudó társadalom kárára.

Az egyenlő és társadalom legfőbb értéke tehát nem a legnagyobb elosztási kulcs előlétezése és felállításra, hanem az (anyagi és szellemi) termelés minél sikeresebb voltának a biztosítása, és hogyha az elosztási kulcs egyenlővé tétele az akadály a termelés efficieus alakulásának, ezt kell feloldozni az utóbbi kedvéért és nem megfordítva. A szociálpolitika főszempontjának tehát nem az egy-egy időszakban mutatkozó társadalmi jószágszétletteléséget és felosztásán kell állania, hanem a jöletnek minél fejlődőbb alakban és minél tartosabb biztosításában. Nagy szellemi és anyagi quótát a társadalom javából csak a munkának és termelésnek haladó efficieusitása mellett kaphatnak az emberek.

9. Másrészt azonban garanciák szükségesek a társadalom utilitarista csoportjainak és rétegeinek közérdekelteles visszafeléseiivel szemben. A politika szempontjától a faj és nemzeti nagyobb jelentőségű lévén a társadalomban az egyenlő, a nemzeti és faj efficieus munkájának eredményét a nemzeti számára kell biztosítani. Ezért egyes a nemzeti homogenitástégek parazihizmusánál nemzeti és szociálpolitikai tekintetben sokkal veszedelmesebb — s azért nagyobb jelentőségű probléma is — a heterogen társadalmi csoportok és rétegek parazihizmusán.

10. A termelés efficieus voltát az emberben rejlő fizikai és szellemi energiák minél rendszeresebb és következetesebb előhívása és felhasználása biztosíthatja a legjobban. Ez pedig csak úgy érhető el, ha az emberben rejlő pszichológiai mozgató erőket a cisósorban az akaratot, a hivatásérzetet elő tudjuk hívni aktíván, hogy az embert psziché a legeredményesebb munkát alkálja is végezni, ne pedig hogy ellenszergüljön a munka szükségének és csak a kényszernek engedve fogjon munkához.

11. A munkakarat és munkahívás legnagyobb biztosítéka egy olyan társadalmi rend, melynél az egyén maga egyénileg is élvezheti egyéni nagyobb erőfeszítéseinek nagyobb gyümölcsét, nem pedig az olyan, ahol minden egyéni erőfeszítésnek a gyümölcse csupán a kollektív (anyagi vagy szellemi) jószágszétletet növeli egy személyivel és így az egyének élvezeti kvótája csupán egyéni erőfeszítése vagy nagyobb munkacerevényre folyóan észrevehetőleg nem növekszik. Az előbbi állapotot a többtermelési eredmény jobb jutalmazására közvetlen egyéni lehetőséget (remény) nyújtó társadalmi berendezés állapotának, az utóbbi pedig a többtermelési eredmény jutalmazására közvetlen egyéni lehetőséget nem nyújtó berendezés állapotának nevezhetjük.

12. A mezei gazdasági egyenlősítés rendszere mellett minél kiválóbb és eredményesebb munkát végző valakit állaghoz képest, annál kisebb arányt a jutalma. A legjobban az járhat tehát, aki a legkevesebb erőfeszítést végzi el azon munkatejesítményen belül, mely kikényeztetlenül, illetve megkövetelődik az egyenlő jutalmazási kulcs előfeltételeként.

13. A magánvilágban rendszerrel tehát átláthatóságban arra bír *tendenciával*, hogy annál nagyobb legyen kinek-kinek az élvezetösszege, minél több termeléserevényt mutat fel, míg a jövedelmet arány, minél több termeléserevényt produkál valaki egyénileg s aránylag annál nagyobb, minél kevesebbet.

Habár ez a tendencia a gyakorlatban nem abszolút, hanem csupán relatív erőnyerésű is, mégis tagadhatatlannal megera az, s a társadalmi politikának feladata, hogy ezt az arányt fontos és konstruktív hátszó tendenciát mindenkor legalább is megvédeni igyekezzék és érvényesülésétnek követeztesen is támogatja legyen.

Ezenkívül ugyancsak nevezetes körülmény még az is, hogy a munkajuttalmazás lehetőségeinek elcsúsztatása is sokkal nagyobb a magánvilágban, mint az sokkal inkább simulhat ez az efficieus elosztás mértékéhez, mint az egyenlősítés esetében. Az egyenlősítés rendszere legfeljebb egy eredmény-minimumot kényszerít ki, s legfeljebb büntető szankciókat alkalmazhat evéget, ha azonban nagyobb élvezeti kvótával akar jutalmazni, akkor már elvileg is le kell térnie az egyenlősítés rendszerének alapjától és az eredményhez való arányosításhoz kell fordulnia. Ezt a termelés eredményességének megadása szempontjából legátláthatóságot eljárást azonban csak kivételes és minimális mértékben gyakorolhatja, mert ha általában véve jelentékenyen nagyobb kvótával jutalmazza az efficieusabb munkát és munkacerevényt, akkor ismét csak ott vagyunk az egyenlő-jölet jövedelmek és nyereségek állapotában. Vagyis az egyenlősítő társadalmi rendben nem édesem egyéni erőfeszítéseket tenni, hanem csak a minimális háttér munkát érdemes elvégezni. Ez a rendszer tehát nélkülözi a társadalmi termelés és munka efficieusitása szempontjából a legbiztosabb eredménybiztosító tényezőit: a megfeszített egyéni energiakifejtés valószínűségét és értékes voltát, s ezért csak a feltöltés és elcsúsztatás deklaráns társadalmi lehet az.

14. A szociálpolitika feladata arra törekedni most már, hogy a társadalom jogberendezésének az említett tendenciáinak (a termeléserevényt nagyobbodása alapján emelkedő részesedés-eredmény tendenciájának) bekövetkezését minél több emberről biztosítsa az állam keretén belül, mert ekkor lesz: a) a társadalom termelése abszolút tömegében is a legnagyobb és legeredményesebb, b) a legefficieusabb a legtöbb egyén termelése és c) a legtöbb egyének a legnagyobb a részesedése. Ez tehát a *szociálpolitikai cél*.

E cél elérésére szolgáló eszközök:

- a) minden eredményes termelés és kulturmunka előfeltétele a társadalomban: a honalapító, életterületet (bazzát) biztosító, megvédő, bővítő, biztonsággot s jövőt adó (áldozó) erőfeszítés) munka;
- b) a magánvilágban, s általában bizonyos vagyoni jogok, az individuális ambíció, energiát és hivatásérzetet fejlesztő intézményeknek megóvása és elkai számvonaluk biztosítása;
- c) a kizsákmányolás és kizsákmányolás (parazihizmus) elleni védelem legalább olyan mértékben (mert abszolút módon ez sohasem kizsákmányolható ki), hogy a nagyobb és eredményesebb munka mindíg már *közvetlenül* is nagyobb jutalmat és élvezeti kvótát jelentsen.

- d) ez a körülményt (t. i. a c) alatt említette) azonban a mondot mérteében biztosítani is kell, mégpedig két irányban: biztosítani mind a külső, nagyobb határok között az *efficiensabb munka jobb jutalmazását* egyrészt a munkajuttatásból, törétkvésékel szemben, akár kapitalisztikus monopóliumok, akár valami más parasztikus irányból származóknak azok, másrészt pedig a nem dolgozni, illetőleg a munka eredményességét leromnani igyekezőkkel szemben (szobogó, szakszervezeti terror, sztrájkjancszi, terror, osztrákyharc stb.);
- e) kiinduló szempontnak a szociálpolitikában ebből kifolyólag (s így a jövödelemelőző politikában is) nem a *nyitakabermínimumnak*, hanem a *teljesítményminimimumnak* (kötelesegmínimumnak) kell lennie;
- f) az átlagos munkajuttalmazás kedvéért sohasse legyen szabad az egyéni teljesítmény minimumát csökkenteni, mert ez már csökkent a társadalmi természet eredményességét s a javak abszolút készletét (így a fizikai, mint a kulturális javaknál), s így az egy embernek jutó kvótát is. Miért is ez destruktív hatást ejtárs. Ebből kifolyólag tehát csak olyan juttalmazás legyen általában véve lehetséges, amellyel szemben a megfövelet átlagos és egyéni teljesítmény nem csökken. Az egyének pedig joga legyen másrészt általában többteljesítményt végeznie (munkaszabadság) s a szociálpolitikai gondoskodás itt irányuljon arra, hogy a többteljesítmény méltányos jutalmat meg is kapja (nagyobó bír stb.), másrészt pedig, hogy a szociálpolitikai szempontok (fizikai, kémimum) sérelmei ne szenvedjenek;
- g) az efficients munkahivadás és munkatervényesítés biztosításához tartozik, mint eszék, az egyének erők, anyagok, készletek, fizikumok védelme, az ezekkel való talarekcskodás is, a küzdelem a rablogazdaság ellen, a munkávédelem és biztosítás, a női, gyermekek fizikumának védelme stb., küzdelem az erő és egészség kimerítése ellen és az arra való törekvés, hogy a teljesítmény minimumának is embert léminimum feleljen meg;
- h) minthogy pedig minden emberi s így társadalmi lét az alapvető fiziológiai funkciókon nyugszik, e fiziológiai funkciók működésének is efficients módon kell megnyitválnunk, hogy egy Virágzó, haladó és ne dekadens társadalom nyugodtassékk rajuk. Az efficients fajmentartás és védelem is öntudatos gondoskodás tárgyat kell, hogy alkossa minden, a maga nagy értékeit megismertő társadalomra, nemzetre, illetőleg államra nézve. Ez a szempont szorosan összefügg a nákadással is, hogy t. i. a modern nő is eredményesen képviselje fiziológiai és társadalmi hivatását. A nő társadalmi evolúciójának nem szabad tehát olyan irányt vennie, amely megakadályozza mindennél fontosabb fiziológiai és közéleti erkölcsi feladatainak teljesítését; az efficients faj- és családmentartás. E szempontok biztosításának erkölcsi, társadalomgazdasági és hatalmi tényezőit ekként a szociálpolitikának meg kell látnia és közöndatara kell hozni;
- i) csakis az ilyen természetű társadalompolitikai irány biztosíthatja a haladást és óvhat meg a szociális dekadenciától és új barharizmusától. Ezért annak a konstruktív iránynak (mely egyedül értelmű a kultúra és civilizáció biztosításával) eletrékelése céljából valóban értékekben áll erőknek megteremtésünk, szervezkedésünk és meggyőnyünk az efficients védelmi harcot a létkényszerűt forradalmi osztrákyharccal szemben is.

A SZOCIÁLIS PROBLÉMÁKRÓL*

Estbergár Lajos

I.

A legnagyobbodott ország megoldandó feladatai között első helyen állanak a szociális problémák. A helyes megoldás érdekében a problémák között különbséget kell tenni azonban a szorin, hogy a megoldásokat a lakosság mely rétegénél, milyen társadalmi kategóriáknál kell kezdeni. Ebből a szempontból első helyen a mezőgazdasággal foglalkozó falusi, tanvái lakosság szociális problémái állnak. Az agráralkosságou érinő szociális problémák mennyiségleg és minőségleg a nagy szám következtében előtérbe nyomulnak és követelik a megoldást. Az agráralkosság specialitás adottságai indokolják azt, hogy a magyar szociálpolitika körtülményeivel igazodjék. A magyar szociálpolitikának tehát speciálisan magyar légekőben kell maradnia és az agráralkosság körében mutatkozó szociális problémák megoldásával kell foglalkoznia anélkül, hogy az ipari munkásság érdekeit elhanyagolná. E feladat megoldása azért rendkívül bonyolult, mert a mezőgazdasággal foglalkozó széles népreteg egymás munkájával értékeivel helyzetével át van szöve. Egyik rétegben tett intézkedések éreztetik hatásukat a velük természetesen kapcsolatban álló többi társadalmi réteggel. A mezőgazdasági proletariátus nyomora kihat a kis-, közép-, sőt még a nagybirtokosok termelési viszonyaira is. A mezőgazdasági proletariátus helyzetén való könnyítés pedig egyben lehetővé teszi a termelés fokozását.

A magyar agráralkosság szociálpolitikai helyzete megjavításának a teherrelés határt szab és megadja megvártaikat annak, hogy az ország lakosságának legnagyobb részét feljebb szociálpolitika nem maradhat kizárólag csak egy társadalmi rétegnek, a mezőgazdasági munkások helyzetének megjavításánál, hanem kénytelen kiterjeszteni működését a kisbirtokosokra, sőt a középbirtokosokra is. Az agráralkosság jóléte az ország közbiztonságát, nyugalmát biztosítja, továbbá védelmi érdekeit szolgálja, ezért fontos és indokolt, hogy a szociális problémák, mint fontos belügyi kérdések, a megoldás sádjámba jussanak.

A közvélemény a szociálpolitikát sokszor összetéveszti a karitással. A szociálpolitika a társadalom gyengébb rétegének gazdasági megerősítésére törekszik. Célja a minisztelenek önálló existenciájuká fejlesztése. A legmelyebben fekvő társadalmi réteg termelői képességét építi ki, s így azt a mértéget, amely ma a közélet támogatásait igényeli, mert különben léteentartása veszélybe kerül, a közletnek viselésére teszi alkalmassá. Tehát az eltarthóbi eltaró lesz.

* In: *Estbergár Lajos: A szociális munka útján*. Könyvtár Könyvtárosok Magyarországi Művelődési, Pécs, 1939. (9-15. oldal)

Ezzel szemben minden olyan közhatalósági, egyházi, társadalmi vagy egyéni támogatás, mely az egyoldalú adásban jelentkezik, karitatív munkát végez. Nyilvános támogatásként keveset vagy sokat, a közhatalóság, egyházak, társadalom vagy az egyének adták szervezetenként vagy szervezetenül, minthogy egyoldalú adást végeznek, vagy esetleg társadalmos viszonzásdíj-gal-tás ellenében jutnak meg, csupán a karitatív segítés keretei között maradnak.

A szociálpolitikát a kanizsér főké az emeli, hogy nem egyoldalú adásban fejt ki hatását, hanem közreműködött a problémák kijáratára népszerű egyéneivel olyan irányban, hogy kiemelve őket abból az állapotból, mely a támogatás, az egyoldalú adást indokolja. A szociálpolitika nem osztogató rendszer, hanem módszeres munka. A szükséges eszközöket használja adja, beállítja őket a termelő munkába és ezzel lehetővé teszi, hogy a munkaképesek munkájukat részt vegyenek a javak előállításában, s így a javak számának emelkedésben megnyíljon a lehetőség a javaknak egy-egy fejre eső nagyobb jutására. A lehetőségeket megnyíltja, hogy az egyéneknek szorgalma és teljemeny-sége érvényesüljön és ezen a révén önálló existenciává fejlődjenek.

A szociális problémák helyes megoldása a helyzet vizsgálatainak és feltekintésnek birtokában kezdődik el. A problémák nem fűrészek, sok évtized mulasztásának következményei. Létezésük nem írható a mai vezető társadalmi rétegek terhére, azokat örökségként kapta. Feltekintésük és felismerésük nem vádolhatja a jelenlegi generációt. A szociális problémák helyesen kell foglalkozni, mert a sokszor, tendenciózusan fordított tételek közötti közöltevény meg kell, hogy kapja az igaz képet. Csak a jól tájékozott közvélemény teszi lehetővé, hogy a problémák megoldását az arra hivatott szervek a leggyorsabb ütemben eszközölhessék.

A problémák megoldása összefogást igényel. A kormányzatnak, a helyi közigazgatási hatóságoknak, egyházaknak, társadalomnak összefogott erje kiküszöbölésnek a problémák kiküszöbölését idejével szemben, a legrovidebb idő alatt kiküszöbölésnek a fennálló hiányok és viszonylagos megelégedés váltása fel a mai sok panaszra okot adó helyzetet. Fel kell tehát hagyni az eddig tapasztalt képtelenségek magyarázatát, amely abban jelentkezik, hogy minden ilyen irányú feladatot a kormányra, közigazgatásra hárítanak. A kormányzat részéről megnyitkozó készség valóság csak úgy válhatik, ha az egyházak és a társadalom erje csatlakozik a közhatalomhoz és ez a hármas tényező együtt száll harcba a — nemzeti életérjét egyenlítő, sokszor aláásó — problémákkal.

II.

A szociális problémák megoldásával kapcsolatban eddig kiadott rendelkezések áttekinthetése azt mutatja, hogy a rendelkezés nem történt átlagos nemzeti- és szociálpolitikai célkitűzésekkel, hanem egy-egy jelentkező feladatot iparkodtak jól-rosszul rendezni. A problémák lényegesen csökkenhettek lennék volna, ha azok iránt meg lett volna a társadalomban a kellő foglalkozás. Ez azonban hiányzott és — következményképp — a kiadott legjobb rendelkezések sem váltották ki a gyakorlatban a kívánt hatást.

A közigazgatás sem mutatott a problémák iránt kellő foglalkozást. Magyarázata abban az averzőben található, melyet a közpénzügyi érzet a szociális hiányokat kihangsúlyozó és a nemzeti alapot megadó nemzeti szociáldemokráciával szemben. A magyar közpénzügy, tisztviselő osztály, ha a „szociális problémák” kifejezést hallotta, azt a szociáldemokráciával azonosította és minden ilyen körlevést, mint a nemzeti önkéntesség, a nemzeti lét, a kereszény élv megtagadását és a nemzetköziségét valló irányzatnak megnyilatkozását tekintette. Ezzel magyarázható, hogy a közigazgatás még akkor sem tudta leközölni ellenszenvét, amikor a problémák már kísérték a szociáldemokrácia agítáción szökevényi közli. Mire pedig a problémák nemzeti jelentőségére ébredtek, kidagadnak a helyi eszközökkel orvosolható keretek között és nemzeti, sőt a lét és nemléti kérdéseknek problémájává folytak össze.

Alakdlya volt továbbá a kérdés előrevitelének az a körülmény is, hogy a szociális problémákkal foglalkozó közpénzügyhoz tartozó egyének a múltban kritikát, lenézést, megszólást, társadalmi konvenciók egyéb hátrányait voltak kénytelenek elszenvedni. Ezért e gondolatokról a vezető társadalmi réteg távol maradt.

A közigazgatási körökben rossz hangzástívva vette e feladatokról az a sok visszavetés is, mely a szociális problémákkal közigazgatási úton való megoldásához kapcsolódott és végül nem kis szerepet játszott e tartózkodásban az a körülmény, hogy a szociális problémákról sűrűn népreleg kielégülése, a bajok orvosolása sohasem történt kellő mértékben. A kielégülések gyantásitási, panaszai, továbbá a problémákkal járó áldozatok miatt javalkban érintett telh-tések magyarázása, kellenemlekedései visszatarthatók az intézkedésre hivatott köröket a kérdések jó, gyors és helyes megoldásától. Minthogy a polgári társadalom szociális kultúrája hiányos volt, a szociális feladatok a közigazgatásba nem illeszkedett be szervecen, az intézkedő közigazgatási tisztviselők, kellő védelemben, megfelelő társadalmi és hivatali támogatásban nem részesültek, ezt a feladatokról bűntető állomásmunka tekintették, amiól iparkodtak előlki telhetőleg legrovidebb időn belül szabadulni és csak annyit tettek, amennyit a szorosan vett hivatali kötelezettségük rájuk rótt. A problémák végezték romboló munkájukat, melyre vájták magukat a nemzeti testbe és olyan fekélyeket okoztak, amelyeket meggyógyítás ma már nem odázható el.

III.

A szociális problémák létezése szűkséggé teszi az orvoslást, orvosolni azonban csak vizsgálódás után lehet. A szociális problémáknál sajátosságosan megvan a korreláció. Itt látható belajzódva az a közmonde, hogy az egyik baj vonzza a másikat. A bajok sorozatában láncozat épül ki. Az egyesek szociális hiánya nemcsak az egyén, nemcsak azt a társadalmi réteget érinti, amelybe az egyén tartozik, hanem az azonos természetű szociális bajok következményei árcsapnak a velük érintkező társadalmi rétegekre is. A szegénység miatt beállt fogvasztási csökkenési hatása végigmeny a többi társadalmi osztályokon, az iparosok, kereskedők, gazdák életkiesési nehézségeket küzdenek és az állam házaratásának bevételei csökkennek.

Aszociális hiányok pótlása nem egyszerű feladat. Az intézkedéseknél, tervek elkészítésénél állandóan figyelemmel kell lennie a korrelációkra, mert könnyen előfordulhat, hogy míg egyik oldalon javítási szándékkal intézkednek, a másik oldalon az intézkedés kárt okoz. Alapos felkészültség, a szociális hiányok áttekinthetése és felismerése, a javítás gyors alkalmazása segíthet.

A gyógyítást csak nyugodt atmoszférában, politikamentesen lehet végezni. A nemzeti értékek azt követelik, hogy a pártpolitika hagyja érinthetetlenül a szociálpolitika alkalmazásának területét. Ne legyenek a szociális problémák az a horog, melyet a tömeg igényeinek feltörekvésével bekap. Amíg a különböző pártok versenyt futnak a tömeget, amíg semmilyen eszköztől vissza nem riadnak, hogy a tömeg szimpátiáját maguknak megszerezzék és e céljért a szociális hiányokat fájóbban szánják ki, mint valójában vannak és míg a tömeget indokolatlan igényekkel töltik el, addig a bajok nyugodt orvoslásáról beszélni nem lehet. A problémák megoldását tehát csak politikai nullámentes légkörben lehet végrehajtani.

Az intézkedések kétféleképpen:

- egyfelől az élet intenzitását kell kintsztani;
- másfelől a megegyengült existenciákat kell megerősíteni.

SETTLEMENT